

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

3. Листопад О. А. Розвиток креативності майбутніх фахівців дошкільної освіти методом ретроспекції *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2017. Випуск 5 (118) Серія : Педагогіка. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 61–65.
4. Листопад О. А. Теоретико-методичні засади формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : [монографія] Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2015. 328 с.
5. Листопад О. А. Феномен творчості в контексті дослідженні ефективності підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2017. Випуск 1 (114) Серія : Педагогіка. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 34–39.
6. Нежинська О. О., Тименко В. М. Основи коучингу : навчальний посібник. Київ ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. 220 с.
7. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи : монографія / за ред. Н. В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 427 с.
8. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ: Міленіум, 2006. 344 с.

ЛІГОЦЬКИЙ Дмитро Ігорович

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРС ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СПОРТІ

Ключові слова: креативність; інноваційний потенціал; спорт; футбол; реабілітація; психолого-педагогічні умови; емоційний інтелект; тренувальний процес; творчий підхід; спортивна освіта.

У сучасному спорті креативність розглядається як один із ключових ресурсів інноваційного потенціалу. Саме творчий підхід спортсменів, тренерів і фахівців дозволяє генерувати нові ідеї, стратегії та методики, що забезпечують конкурентні переваги та постійний розвиток галузі. Розвиток креативності актуальний як у контексті спорту високих досягнень, так і в реабілітаційних напрямках спорту, де творчі рішення сприяють ефективнішому відновленню. Особливо показовим є приклад футболу – виду спорту, в якому креативність гравців і тренерів стала невід’ємною складовою успіху та практичним втіленням інноваційних підходів. Поняття креативності є багатовимірним і детально вивчається психологією. Класичні дослідження Дж. Гілфорда, К. Роджерса та

Е. Торренса заклали основу сучасного розуміння творчого потенціалу особистості. Так, Дж. Гілфорд одним із перших висунув ідею креативності як здатності до дивергентного (розбіжного) мислення – продукування множинних оригінальних рішень замість пошуку єдиного правильного. Він визначив важливі когнітивні характеристики творчості, зокрема гнучкість мислення, швидкість (плинність) генерування ідей, уміння бачити й формулювати проблему та оригінальність. Е. Торренс доповнив ці уявлення процесуальним підходом: на його думку, креативність – це цілісний процес, що починається з усвідомлення проблеми чи нестачі знань і завершується знаходженням та впровадженням нового розв’язання. Він підкреслював, що творчий процес включає пошук і висування гіпотез, їх перевірку та, насамкінець, комунікацію отриманого результату. Торренс розробив також відомі тести творчого мислення, які базуються на вимірюванні показників дивергентного мислення – таких як продуктивність, гнучкість, оригінальність та деталізованість ідей – і широко використовуються у сфері освіти для оцінки креативного потенціалу дітей і молоді. Психологічні основи розвитку креативності пов’язані не лише з інтелектуальними здібностями, а й з особистісними та середовищними чинниками. Представник гуманістичної психології К. Роджерс підкреслював, що творчість розквітає в атмосфері психологічної безпеки та свободи самовираження. Згідно з Роджерсом, людина реалізує свій творчий потенціал, коли позбувається страху оцінювання й діє автентично; найважливішою умовою він вважав перенесення “центру оцінювання” ззовні всередину самої особистості. Це стає можливим, якщо оточення (тренер, педагог) демонструє емпатію, безумовне прийняття і неоціночне ставлення, створюючи безпечний простір для експериментування. У такому середовищі спортсмен не боїться помилитися й відкритий до нового – що є передумовою креативності. Важливу роль тут відіграє емоційний інтелект тренера і самого спортсмена: дослідження показують, що емоційно інтелігентні керівники здатні створити позитивний клімат, який підвищує креативність та інноваційність у команді. Іншими словами, емоційна підтримка й розуміння з боку наставника підсилюють мотивацію спортсменів до творчого пошуку і дозволяють повніше розкрити їхній потенціал. На основі створення сприятливого психологічного клімату (психолого-педагогічних умов) у підготовці спортсменів застосовуються також інноваційні освітні підходи, спрямовані на цілеспрямований розвиток їхньої креативності. Сучасна методика тренувань поступово відходить від жорстко регламентованих вправ і заздалегідь заданих алгоритмів на користь гнучких, варіативних форм навчання. Зокрема, все більшого визнання набувають ігрові та проблемно-орієнтовані методи, що моделюють нестандартні ситуації та спонукають спортсменів самостійно шукати рішення. Дослідники відзначають, що тренери мають не тільки проявляти власну творчість, але й тренувати заради розвитку творчості – свідомо закладати креативний елемент у тренувальні завдання. Варіювання умов і вправ (зміна правил гри, ролей, простору тощо)

створює нові можливості для дій, породжуючи у гравців нестандартні рішення та гнучкість мислення. Важливо також надавати спортсменам більше автономії у навчанні, заохочувати імпровізацію та “неструктуровану” активність – особливо в юнацькому віці – що сприяє розвитку їхніх творчих інстинктів. Такий підхід, відомий як нелінійна педагогіка, розглядає команду і спортсмена як складну динамічну систему, де креативність виникає через постійні взаємодії гравця із середовищем та адаптацію до мінливих умов. У результаті формується своєрідний “креативний стиль” тренувального процесу, який розвиває у спортсменів уміння адаптуватися і швидко генерувати нові рішення в ситуаціях невизначеності. Окремо слід відзначити роль креативності у реабілітаційній сфері спорту. Творчий підхід у відновленні після травм дозволяє адаптувати вправи під індивідуальні потреби спортсмена та підтримувати його мотивацію на довгому шляху одужання. Реабілітологи все частіше застосовують ігрові й творчі методики: наприклад, елементи гри з м'ячем або вправи у формі змагання перетворюють монотонну роботу над відновленням у захопливий процес, що утримує спортсмена в залученому стані. Залучення засобів арт-терапії (малювання, музики, танцю тощо) також сприяє психологічному розвантаженню травмованих спортсменів і формуванню позитивних емоцій. Такий міждисциплінарний підхід (синтез фізичної реабілітації, психології та мистецтва) розширює арсенал засобів відновлення та підвищує їхню ефективність. Дослідження свідчать, що креативне самовираження під час реабілітації зменшує стрес і тривожність, формує відчуття впевненості й контролю над ситуацією, а також навіть активує фізіологічні механізми одужання – зокрема сприяє вивільненню ендорфінів та допаміну, гормонів, що поліпшують самопочуття. Творчі групові заняття (спільні ігри, командні творчі проекти) формують серед одужуючих спортсменів атмосферу підтримки, взаємодопомоги і належності до спільноти, що підвищує мотивацію продовжувати реабілітацію. Таким чином, креативність у реабілітаційному процесі виконує подвійну функцію – практичну (урізноманітнення засобів фізичного відновлення) та психотерапевтичну (відновлення емоційної рівноваги і впевненості спортсмена). Футбол можна навести як яскравий приклад практичного втілення креативності в спорті. Ця командна гра вимагає від гравців постійного ухвалення рішень в умовах обмеженого часу й простору, тому нестандартне мислення стає вирішальним чинником переваги. Креативність футболіста проявляється в непередбачуваних діях і здатності знаходити інноваційні рішення ігрових ситуацій – наприклад, оригінальні комбінації, нестандартні передачі, неочікувані фінти чи раптові тактичні ходи, що дозволяють зруйнувати організований захист суперника. На найвищому рівні особливо цінуються “гравці-творці”, які завдяки своєму нестандартному баченню поля та технічній майстерності здатні змінити хід матчу. Наукові спостереження показують, що такі футболісти відрізняються ширшим скануванням поля (частіше піднімають голову в пошуках можливостей) і

кращим передбаченням розвитку ситуацій, а їхній шлях розвитку нерідко пов'язаний із значним досвідом гри у вільних, неформальних умовах у дитинстві. Тренери провідних команд дедалі більше уваги приділяють вихованню творчості: впроваджують у тренування спеціальні вправи на прийняття рішень, міні-ігри зі зміненими правилами, що спонукають імпровізувати, а також заохочують молодих гравців до прояву індивідуальності. Практичний досвід підтверджує, що такий підхід себе виправдовує: креативні футболісти не лише роблять гру видовищною, але й підвищують адаптивність команди до нестандартних ситуацій, забезпечуючи їй перевагу в вирішальні моменти. Отже, футбол наочно демонструє, як розвиток креативного потенціалу безпосередньо пов'язаний з інноваційним прогресом у спортивній майстерності. Загалом, розвиток креативності спортсменів – це багатоаспектний процес, що охоплює когнітивний, емоційний і соціальний виміри. Він вимагає сучасних інноваційних методик підготовки, психологічно комфортного середовища та міждисциплінарної співпраці фахівців.

Належним чином підтриманий і розвинений творчий потенціал зрештою стає джерелом інновацій у спорті – від появи новаторських тактик і стилів гри до ефективніших програм тренування та реабілітації – забезпечуючи безперервний прогрес спортивної практики та нові досягнення.

Висновки. Креативність є важливим ресурсом інноваційного потенціалу в сучасному спорті, оскільки саме творчий підхід дозволяє спортсменам, тренерам та реабілітологам адаптуватися до викликів, формувати нові підходи до тренувань, гри й відновлення. Розуміння креативності як психолого-педагогічного феномену, що включає когнітивні, емоційні та мотиваційні компоненти, відкриває можливості для цілеспрямованого її розвитку в освітньому та тренувальному процесах. Створення сприятливого психологічного клімату, застосування інноваційних методик, впровадження міждисциплінарних практик і розвиток емоційного інтелекту — усе це є необхідними умовами для реалізації творчого потенціалу спортсмена.

Особливо показовим є впровадження креативного підходу у футболі та реабілітаційних напрямках спорту, де креативність сприяє прийняттю нестандартних рішень, підвищенню мотивації, покращенню психоемоційного стану і відновленню після травм. У підсумку, розвиток креативності в спортивному середовищі є не лише інструментом досягнення вищих результатів, але й потужним чинником особистісного та професійного зростання спортсменів, сприяючи сталому оновленню та інноваційному розвитку сфери фізичної культури і спорту загалом.

Список використаних джерел:

1. Sutherland, R., Armstrong, V., Barnes, S., et al. (2004). Transforming teaching and learning: Embedding ICT into everyday classroom practices. *Journal of Computer Assisted Learning*, 20(6), 413–425.

2. O'Connor, D., Larkin, P., & Williams, A. M. (2017). What learning environments help improve decision-making? Physical education teachers' perceptions. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 22(6), 647–660.
3. Ханіна, Л. О. (2020). Розвиток креативності майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту. *Педагогіка та психологія професійної освіти*, №2, 98–106.
4. Сущенко, Л. І. (2022). Креативність як чинник професійного саморозвитку майбутніх тренерів. *Наукові записки Університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Педагогічні науки*, Вип. 42, 141–148.
5. Соловйова, Л. П. (2023). Інноваційні підходи до розвитку креативного мислення в умовах підготовки спортсменів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, №3(63), 234–241.

LISOHOR Alla

FORMATION OF AN INNOVATIVE THINKING STYLE IN FUTURE DESIGNERS THROUGH PROJECT-BASED LEARNING

Annotation. This study is dedicated to analyzing the influence of project-based activities on the development of an innovative thinking style among future designers. The theoretical foundations of developing creative thinking in students and the application of modern educational technologies in the professional training of designers are analyzed. The significance of interactive methods and interdisciplinary approaches for creatively solving problems is revealed. The feasibility of using experimental methods to assess students' level of creativity is substantiated. Conclusions are drawn regarding the effectiveness of integrating creative methods into the educational process for developing innovative thinking and professional adaptation of students.

Keywords: *innovative thinking, design education, creativity, innovative teaching methods, professional training of designers, design thinking, project-based activity.*

Modern design education faces the challenge of preparing specialists capable of generating innovative solutions in conditions of rapid change. Traditional teaching methods do not always meet the demands of the modern market, which substantiates the necessity of integrating project-based learning with elements of creative thinking (Brown, 2009, Kolko, 2015). This approach facilitates both the assimilation of theoretical knowledge and the development of practical skills to solve complex design tasks.

Design thinking, as a systematic approach to problem-solving focused on user needs, is based on empathy, iteration, and experimentation, which stimulates the development of critical thinking and the ability to find unconventional solutions (Brown, 2009, Martin, 2009). Integrating this approach into the educational process

КРАМСЬКА Зоя Михайлівна Діяльності майбутнього вчителя початкової школи	252
КРИВДА Вікторія Ігорівна Роль викладача закладу вищої освіти в розвитку креативного мислення здобувача	258
КУЧЕРЕНКО Микола Петрович Креативність у вищій медичній освіті: шлях до формування інноваційного потенціалу та професійного зростання майбутніх медиків	259
КУШНЄРЬОВА Марина Олександрівна Формування креативного мислення здобувачів освіти під час навчання іноземної мови	263
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Технологія реалізації ігрової роботи з «дітьми вулиці»	265
ЛИСТОПАД Олексій Анатолійович, ЛИСТОПАД Наталя Леонідівна Педагогічний коучинг як засіб інтенсифікації розвитку креативного потенціалу здобувачів освіти	270
ЛІГОЦЬКИЙ Дмитро Ігорович Розвиток креативності як ресурс інноваційного потенціалу в спорті	275
LISONOR Alla Formation Of An Innovative Thinking Style In Future Designers Through Project-Based Learning	279
ЛИТОВЧЕНКО Ольга Василівна Креативність як ключ до успішної логопедичної корекції	281
ЛЮБИМОВА Світлана Анатоліївна Креативність у перекладі поезії	286
МАКСИМ Оксана Анатоліївна Психолого-педагогічні аспекти розвитку креативності здобувачів вищої освіти у процесі викладання іноземної мови	288
МАРДАРОВА Ірина Костянтинівна, ГУДАНИЧ Наталія Миколаївна Розвиток креативних здібностей здобувачів вищої освіти в коворкінг середовищі	291
МАРУЩАК Ярослав Сергійович Інноваційний ретроспективний підхід у викладанні історії України: від сучасності до Київської Русі	296
МАСЛЕННИКОВ Дмитро Ігорович Формування креативності студентів у процесі вивчення вищої математики	298
МАТВІЄНКІВ Ольга Степанівна Розвиток креативності студентів у процесі вивчення іноземної мови (англійської) в закладах вищої освіти	301
MEISH Yuliia The Impact Of Teaching Mathematical Disciplines To Technical Specialty Students On The Development Of Creativity Of Skilled Professionals	304
МОВЧАН Валентина Іванівна Інтерпретація творів мистецтва як засіб розвитку креативного мислення майбутніх учителів початкових класів	308
МОРГУН Олександра Олександрівна Розвиток креативності у підготовці перекладачів англійської та китайської мов: психолого-педагогічні аспекти інноваційного підходу	310